

UZLUKSIZ TA'LIM TIZIMIDA OMMAVIY SOG'LOMLASHTIRISH VA SPORT ISHLARI BARKAMOL AVLOD TARBIYASIDIR

Abduraxmanov Jahongir Asliddin o'g'li

Toshkent oriental universitetinin sport faoliyati va
faoliyat turlarining 1- bosqich magistranti

Xudayberdiyev Nodirbek Abdullayevich

O'zbekiston respublikasi Oriental universiteti Jismoniy madaniyat kafedrası professori

ANNOTATSIYA: Maqolada uzluksiz ta'lim tizimida ommaviy sport va sog'lomlashtirish ishlarini rivojlantirishning dolzarb masalalari yoritilgan. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining sportni ommalashtirish, sog'lom turmush tarzini qaror toptirishga qaratilgan farmon va qarorlarining ta'lim tizimidagi ahamiyati tahlil qilingan. Yoshlarni jismoniy jihatdan sog'lom, ma'naviy yetuk va ijtimoiy faol shaxs sifatida tarbiyalashda sportning pedagogik imkoniyatlari asoslab berilgan.

KALIT SO'ZLAR: Uzluksiz ta'lim, ommaviy sport, Prezident qarorlari, sog'lom avlod, jismoniy tarbiya, sog'lom turmush tarzi, yoshlar siyosati, sport infratuzilmasi.

KIRISH

Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasida sog'lom va barkamol avlodni tarbiyalash ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilangan. Bu jarayonda uzluksiz ta'lim tizimining barcha bo'g'inlarida ommaviy sport va sog'lomlashtirish ishlarini tizimli tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, Prezident farmon va qarorlarida sportni keng ommalashtirish, yoshlarni jismoniy faollikka jalb etish hamda sog'lom turmush tarzini hayot mezoniga aylantirish masalalariga alohida e'tibor qaratilmoqda. Davlat siyosati darajasida sportni rivojlantirishga qaratilgan islohotlar ta'lim muassasalarida

jismoniy tarbiya ishlarining sifatini oshirish, sport infratuzilmasini yaxshilash va malakali mutaxassislarni tayyorlashga xizmat qilmoqda.

Bu esa uzluksiz ta'lim tizimida barkamol avlod tarbiyasi uchun mustahkam zamin yaratadi. Bugungi globallashuv sharoitida jamiyat taraqqiyoti bevosita sog'lom, har tomonlama yetuk va raqobatbardosh avlodni tarbiyalash bilan chambarchas bog'liq. Ayniqsa, uzluksiz ta'lim tizimida yoshlarning nafaqat intellektual, balki jismoniy va ma'naviy kamolotiga ham alohida e'tibor qaratish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, ommaviy sog'lomlashtirish va sport ishlari barkamol avlod tarbiyasining ajralmas qismi sifatida qaralmoqda. Uzluksiz ta'lim tizimi maktabgacha ta'limdan boshlab oliy va undan keyingi ta'lim bosqichlarini qamrab olgani sababli, bu tizimda sport va sog'lomlashtirish faoliyatini izchil yo'lga qo'yish yoshlarning sog'lom turmush tarziga bo'lgan munosabatini shakllantiradi. Sport mashg'ulotlari orqali bolalar va o'smirlar jismonan chiniqadi, irodasi mustahkamlanadi hamda jamoada ishlash ko'nikmalariga ega bo'ladi.

Zamonaviy ta'lim paradigmasida barkamol shaxsni shakllantirish masalasi faqat bilim berish bilan cheklanmay, balki jismoniy salomatlik, psixologik barqarorlik va ijtimoiy faollikni uyg'un rivojlantirishni talab etadi. Shu nuqtai nazardan, uzluksiz ta'lim tizimida ommaviy sog'lomlashtirish va sport ishlarini samarali tashkil etish yosh avlod tarbiyasining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. Sport faoliyati ta'lim oluvchilarning hayot sifatini oshirish, sog'lom turmush tarziga bo'lgan ehtiyojini shakllantirish va ularning jamiyatga moslashuvchanligini kuchaytirishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasida sportni rivojlantirishga qaratilgan davlat siyosati uzluksiz ta'lim tizimida jismoniy tarbiya va ommaviy sportning rolini tubdan kuchaytirdi. Prezident farmon va qarorlarida sportni yoshlar tarbiyasining strategik vositasi sifatida rivojlantirish, ta'lim muassasalarida jismoniy faollikni oshirish va sog'lom avlodni shakllantirish masalalari ustuvor vazifa etib belgilandi. Mazkur yondashuv uzluksiz ta'lim tizimida sport va sog'lomlashtirish ishlarini ilmiy-pedagogik asosda tashkil etishni taqozo etadi.

ASOSIY QISM

Prezidentimiz qarorlarida sport va sogʻlom avlod masalasi

Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining sport sohasini rivojlantirishga qaratilgan farmon va qarorlarida yoshlarni ommaviy sportga jalb qilish, ayniqsa taʼlim muassasalarida jismoniy tarbiya tizimini takomillashtirish muhim vazifa sifatida belgilangan. Ushbu hujjatlarda sportni faqat musobaqa yoki jismoniy mashgʻulot sifatida emas, balki barkamol shaxsni shakllantirishning muhim ijtimoiy-pedagogik vositasi sifatida qarash gʻoyasi ilgari surilgan. Xususan, maktab, kollej va oliy taʼlim muassasalarida sport toʻgaraklari faoliyatini kengaytirish, yoshlar oʻrtasida ommaviy sport musobaqalarini tizimli oʻtkazish, sport inshootlaridan samarali foydalanish orqali sogʻlom muhitni yaratish koʻzda tutilgan.

Uzluksiz taʼlim tizimida sport faoliyatining pedagogik ahamiyati

Uzluksiz taʼlim tizimida sport va sogʻlomlashtirish ishlari taʼlim oluvchilarning jismoniy rivojlanishi bilan bir qatorda ularning shaxsiy fazilatlarini shakllantirishga xizmat qiladi. Sport mashgʻulotlari orqali yoshlarda oʻzini nazorat qilish, intizom, maqsadga intilish, irodaviy barqarorlik kabi sifatlar rivojlanadi. Shuningdek, jismoniy faollik oʻquvchilarning ruhiy holatiga ijobiy taʼsir koʻrsatib, stress va zoʻriqishning kamayishiga yordam beradi. Bu holat taʼlim jarayonida bilimlarni puxta oʻzlashtirish va oʻqishga boʻlgan qiziqishni oshirishga xizmat qiladi.

Ommaviy sport va sogʻlom turmush tarzini shakllantirish

Prezidentimiz qarorlarida belgilanganidek, sogʻlom turmush tarzini shakllantirish jamiyat barqarorligining muhim omillaridan biridir. Uzluksiz taʼlim tizimida ommaviy sport tadbirlarini tashkil etish yoshlarni jismoniy faollikka undaydi, zararli odatlardan uzoqlashtiradi va sogʻlom hayotga ongli munosabatni qaror toptiradi. Taʼlim muassasalari, oila va mahalla hamkorligida olib boriladigan sport-sogʻlomlashtirish ishlari barkamol avlodni tarbiyalashda muhim ijtimoiy mexanizm sifatida namoyon boʻlmoqda

Uzluksiz taʼlim tizimida sogʻlomlashtirish ishlari, avvalo, taʼlim oluvchilarning sogʻligini mustahkamlashga qaratilgan pedagogik va tashkiliy chora-tadbirlar majmuasini

o'z ichiga oladi. Jismoniy tarbiya darslari, sport to'garaklari, sog'lomlashtirish mashqlari va ommaviy sport musobaqalari bu jarayonning asosiy shakllari hisoblanadi. Ta'lim muassasalarida muntazam tashkil etiladigan sport tadbirlari yoshlarning bo'sh vaqtini mazmunli o'tkazishiga xizmat qiladi. Bu esa zararli odatlarning oldini olish, sog'lom muhitni shakllantirish va ijtimoiy faollikni oshirishga yordam beradi.

Ommaviy sport va barkamol avlod tarbiyasi

Ommaviy sport faoliyati barkamol avlod tarbiyasida muhim tarbiyaviy vosita bo'lib xizmat qiladi. Sport orqali yoshlarda intizom, mas'uliyat, maqsadga intilish, sabr-toqat va g'alabaga ishonch kabi sifatlar shakllanadi. Ayniqsa, jamoaviy sport turlari yoshlarning o'zaro hamkorlik, do'stlik va ijtimoiy moslashuv ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bundan tashqari, sport mashg'ulotlari ta'lim jarayonida aqliy faoliyat samaradorligini oshiradi. Jismonan sog'lom bo'lgan o'quvchi va talabalar bilimlarni o'zlashtirishda faolroq bo'lib, ta'lim sifatining yuksalishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Ta'lim va sport integratsiyasining ahamiyati

Ta'lim va sportning o'zaro uyg'unlashuvi barkamol shaxsni tarbiyalashda muhim omil hisoblanadi. Uzluksiz ta'lim tizimida sportni ta'lim jarayoniga integratsiya qilish orqali sog'lom avlodni shakllantirish mumkin. Bu jarayonda pedagoglarning roli alohida ahamiyatga ega bo'lib, ular sport faoliyatini tarbiyaviy maqsadlar bilan uyg'un holda tashkil etishlari lozim. Shuningdek, ota-ona, mahalla va ta'lim muassasalari hamkorligida olib boriladigan sport-sog'lomlashtirish ishlari yoshlarning jismoniy faolligini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, uzluksiz ta'lim tizimida ommaviy sport va sog'lomlashtirish ishlarini rivojlantirish barkamol avlod tarbiyasining strategik yo'nalishi hisoblanadi. Prezident farmon va qarorlarida belgilangan vazifalar ta'lim tizimida sportning nufuzini oshirish, yoshlarni jismonan sog'lom va ma'naviy yetuk etib tarbiyalashga xizmat qiladi. Sportni uzluksiz ta'lim jarayonining ajralmas qismiga aylantirish orqali sog'lom, faol va vatanparvar avlodni shakllantirish mumkin. uzluksiz ta'lim tizimida ommaviy sog'lomlashtirish va sport ishlarini rivojlantirish barkamol avlod

tarbiyasining muhim sharti hisoblanadi. Sport va jismoniy tarbiya yoshlarning sogʻligini mustahkamlash bilan birga, ularning maʼnaviy-axloqiy sifatlarini shakllantiradi. Taʼlim jarayonida sogʻlom turmush tarzini targʻib etish, sportni ommalashtirish va bu borada tizimli ishlarni olib borish jamiyatning kelajak taraqqiyotini taʼminlaydi. Shu bois, uzluksiz taʼlim tizimida sport va sogʻlomlashtirish faoliyatiga alohida eʼtibor qaratish dolzarb vazifa boʻlib qolmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

Oʻzbekiston Respublikasi Prezidentining jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.

Oʻzbekiston Respublikasining “Taʼlim toʻgʻrisida”gi Qonuni.

Jismoniy tarbiya va sport nazariyasiga oid ilmiy manbalar.

Sogʻlom turmush tarzini shakllantirish boʻyicha metodik qoʻllanmalar.